

[Hans Schmidt.]

bindelse med deres folk. Det har været tilfældet op gennem tiderne, og dette forhold er også anerkendt i sidste punkt af andet afsnit i de enslydende erklæringer, som vi behandler her, og som omhandler følgen af de fastlagte rettigheder og friheder.

Ved denne færdsel tværs over grænsen vil det være uundgåeligt og også ganske naturligt, at der stiftes ægteskaber mellem danske og tyske statsborgere. Men vanskelighederne begynder for en del af disse, når spørgsmålet om bosættelse melder sig. Efter den hidtidige praksis er det vel sådan, at der uden større betæneligheder meddeles opholds- og arbejdstilladelse, når bosættelse sker i den mandlige partners hjemland, men at der ses mindre velvilligt på spørgsmålet om arbejds- og opholdstilladelse, når bosættelse ønskes i den kvindelige partners hjemland. Det er et spørgsmål, som er blevet drøftet her i dette høje ting. ud fra to standpunkter: for det første spørgsmålet om kvindens ligeberettigelse og for det andet spørgsmålet om mindretallets vilkår og i denne forbindelse de hensyn, staten måtte tage af nationalpolitiske grunde. Hvad det sidste angår, tror jeg dog, at dette forholds talmæssige betydning overvurderes betydeligt; men i betragtning af at disse betæneligheder næres, ville det være en opgave for det nævnte udvalg tværs over grænsen ved sin medvirken at skabe nogenlunde balance i meddelelserne af opholds- og arbejdstilladelse på begge sider af grænsen, men dog samtidig åbne vejen for de ønskede bosættelser eller en del deraf. Det er et eksempel på forhold, som for enkelte medlemmer af mindretallet kan have stor menneskelig betydning, og som på denne måde kan bringes i samklang med staternes interesser.

I betragtning af, at tanken om dette tværpolitiske udvalg ikke har kunnet accepteres nu, mener jeg, det må blive et mål, som mindretallet selv må søge at nå hen til på eget initiativ på en for staterne ikke-forpligtende måde. Jeg har forstået, at en mindretallets solidaritet, som jeg før har gjort mig til talsmand for, vil blive bifaldet, og så må tiden vise, hvad og hvor meget der kan opstå og opnås. Jeg tror, der vil komme

en dag, da det opnåede kan accepteres, og det vil da betyde et nyt skridt fremad for grænselandets liv og for forholdet staterne imellem, selvom det skulle ske under andre og jævner former.

Med disse bemærkninger ønsker jeg at give udtryk for det tyske mindretals tilslutning til det foreliggende lovforslag.

Andreas Hansen: Da den højtærede undervisningsminister ved indvielsen af skolen i Tønder for første gang henledte offentlighedens opmærksomhed på, at en ophævelse af § 4 i skoleloven om private tysksprogede skoler m. m. i de sønderjyske landsdele var nært forestående, skabte denne udtalelse påny røre om den tyske skole i den sønderjyske befolkning. Det er vel forståeligt, om mange sønderjyder har svært ved at glemme hjemmetyskernes aggressive optræden i tiden fra 1933 til 1945. Den nazistiske ukrudtssæd, der blev sået i denne mørke tid, er vel ikke helt udluget endnu, og det er derfor forståeligt, om nogle mener, at resterne kun kan fjernes ved ubøjelighed og stejthed fra dansk side. Grænselandets historie viser imidlertid det modsatte: tryk avler som bekendt modtryk — og ingen steder så stærkt som i en grænseegn. Dette har fortiden lært os, og dette bør også huskes nu og i fremtiden.

I de 10 år, der er gået siden besættelsens ophør, er der sket et og andet. Vesttyskland står i dag overfor optagelse i NATO og indtræder dermed i det vestlige forsvar. Fjenden fra i går bliver allieret i morgen. Det nazistiske Tyskland fra før er ved at forvandle sig til et virkelig vestligt demokrati. Samtidig med dette har vi siden 1945 fået et stærkt dansk mindretal i Sydslesvig, som har krav på Danmarks bevågenhed, men dette kræver igen af os, at vi har forståelse for, at Tyskland har samme ret overfor det tyske mindretal i Nordslesvig, ikke i form af traktatmæssige forpligtelser de to lande imellem, men i form af gensidig hensyntagen. Ophævelsen af § 4 er udtryk for et sådant hensyn og et led i normaliseringen ved grænsen. Ved ophævelsen af denne paragraf åbnes der mulighed for eksamensret for de tyske skoler i Nordslesvig, dersom mindretallet ønsker det og skolerne opfylder betingelserne i henhold til dansk skolelovgivning. Den samme ret